

POSTANOWIENIE

10 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 10 września 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.
przeciwko Gminie [...]
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Gminy [...]
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 23 listopada 2022 r., I AGa 291/21, I AGa 320/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) zł z odsetkami wynikającymi z art. 98 §1¹ k.p.c. za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 23 listopada 2022 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z 18 czerwca 2021 r. uwzględniającego w części powództwo o zapłatę kary umownej i zasądzającego z tego tytułu na rzecz powoda kwotę 937.699,97 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 2 lutego 2018 r. do dnia zapłaty oraz wyroku uzupełniającego Sądu Okręgowego w Łodzi z 30 sierpnia 2021 r. uwzględniającego powództwo o zapłatę

937.699,97 zł z tytułu zwrotu kwoty pobranej z gwarancji bankowej wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 8 stycznia 2019 r. do dnia zapłaty.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, pozwana wskazała przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Jej zdaniem w sprawie wystąpiły zagadnienia prawne „implikujące potrzebę wykładni”:

1) art. 649⁴ § 1 k.c. w kontekście złożenia przez żądającego udzielenia gwarancji zapłaty, w trakcie biegu określonego terminu, oświadczenia zawierającego uszczegółowienie zgłoszonego żądania, ponieważ zachodzi potrzeba przedstawienia przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na pytanie, czy takie późniejsze uszczegółowienie żądania udzielenia gwarancji skutkuje rozpoczęciem biegu terminu udzielenia gwarancji od początku lub jego odpowiednim przedłużeniem;

b) art. 351 § 1 k.p.c. w kontekście wydania wyroku uzupełniającego mimo wyraźnego rozstrzygnięcia w wyroku pierwotnym o oddaleniu powództwa w pozostałej części, przez udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy treść komparycji wyroku oraz jego uzasadnienie mogą być podstawą do dokonywania interpretacji treści wyroku w zakresie tenoru, w szczególności czy mogą być podstawą do zawężającej interpretacji rozstrzygnięcia „oddala powództwo w pozostałej części.

Ponadto w uzasadnieniu wniosku pozwana wskazała też, że w zakresie postawionego zarzutu naruszenia prawa materialnego art. 655 k.c., uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest potrzeba rozstrzygnięcia, czy w świetle przywołanego przepisu realizacja skutku w postaci zachowania przez wykonawcę prawa do wynagrodzenia, nawet w przypadku ziszczenia się ryzyk, co do których wykonawca dopełnił swojego obowiązku sygnalizacyjnego, wymaga złożenia przez inwestora dodatkowych oświadczeń o przejęciu tego ryzyka czy wypłacie wynagrodzenia.

W ocenie skarżącej o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej świadczy naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 351 § 1 k.p.c. przez oddalenie apelacji od wyroku uzupełniającego wydanego przez Sąd Okręgowy i uznanie, że uzupełnienie wyroku było prawnie dopuszczalne, mimo że w wyroku z 18 czerwca 2021 r.

znalazło się wyraźne rozstrzygnięcie o oddaleniu powództwa w pozostałej części, co jest równoznaczne z orzeczeniem o całości żądań dochodzonych w postępowaniu

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego

z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Sformułowane przez skarżącą zagadnienie prawne dotyczące art. 649⁴ § 1 k.c. pomija, że dokonując oceny odstąpienia przez stronę powodową od łączącej strony umowy, Sąd odwoławczy za uzasadniające odstąpienie uwzględnił nie tylko nieprzedłożenie gwarancji zapłaty za roboty budowlane, która stanowiłaby realne zabezpieczenie interesów wykonawcy, ale również nieprzedłożenie w wyznaczonym terminie poprawionej dokumentacji projektowej. W tych okolicznościach nie sposób uznać, że skarżąca wykazała - zwłaszcza że nie przedstawiła w tym zakresie żadnej argumentacji - jakie znaczenie dla wyniku postępowania ma rozstrzygnięcie sformułowanych przez nią wątpliwości.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca w odniesieniu do tych samych okoliczności dotyczących wydania w sprawie wyroku

uzupełniającego podniosła z jednej strony, że występuje istotne zagadnienie prawne, z drugiej zaś, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Stanowisko to jest wewnętrznie sprzeczne, jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego wyjaśnienia zależy prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy, to ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez sąd drugiej instancji nie może mieć tym samym charakteru oczywistego i podstawowego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2016 r., sygn. akt I CSK 477/15, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2018 r., sygn. akt I CSK 707/17, niepubl.).

Argumentacja skarżącej dotycząca kwestii wydania w sprawie wyroku uzupełniającego nie przekonuje o wystąpieniu w tym zakresie zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 k.p.c. Stosownie do art. 351 § 1 k.p.c. strona może zgłosić wniosek o uzupełnienie wyroku, jeżeli sąd nie orzekł o całości żądania, o natychmiastowej wykonalności albo nie zamieścił w wyroku dodatkowego orzeczenia, które według przepisów ustawy powinien był zamieścić z urzędu. Nieorzeczenie o całości żądania oznacza nie tylko sytuację, gdy sąd orzekł jedynie o części żądania, nie wypowiadając się o dalszej jego części ani pozytywnie, ani negatywnie, ale również sytuację, gdy nie wydał rozstrzygnięcia merytorycznego co do niektórych z roszczeń dochodzonych w pozwie. Powoływana przez skarżącą praktyka sądów ogólnego wskazywania przedmiotu sprawy w komparacjach orzeczeń nie ma *in casu* znaczenia skoro w okolicznościach sprawy jej przedmiot w wyroku został oznaczony nie tylko przez określenie, że jest to sprawa o zapłatę, ale również wskazanie kwoty tego żądania. Nie budzi wątpliwości dopuszczalność a nawet konieczność uwzględnienia treści komparycji wyroku w celu ustalenia przedmiotu rozstrzygnięcia zawartego w tenorze w sytuacji częściowego uwzględnienia powództwa i jego oddalenia „w pozostałej części” („w pozostałym zakresie”), zwłaszcza gdy żądanie obejmowało kilka roszczeń, choćby tego samego rodzaju, jednak z innej podstawy. Wątpliwości nie budzi również, że ustosunkowanie się przez sąd w uzasadnieniu wyroku do roszczenia lub jego części nie jest równoznaczne z orzeczeniem w tym przedmiocie, bowiem decydująca jest treść sentencji wyroku, a nie jego uzasadnienie. Zgodnie z art. 325 k.p.c. sentencja wyroku powinna zawierać wymienienie sądu, sędziów, protokolanta

oraz prokuratora, jeżeli brał udział w sprawie, datę i miejsce rozpoznania sprawy i wydania wyroku, wymienienie stron i oznaczenie przedmiotu sprawy oraz rozstrzygnięcie sądu o żądaniach stron. Łączna ocena komparycji i formuły sentencji (tenoru) pozwala *in casu* odtworzyć podmiotowy i przedmiotowy zakres rozstrzygnięcia. Sformułowane przez skarżącą wątpliwości dotyczące dopuszczalności uwzględnienia części wstępnej sentencji, tj. komparycji, dla oceny zakresu przedmiotowego rozstrzygnięcia zawartego w tenorze nie stanowią zatem zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W świetle jednoznacznego oznaczenia w sentencji wyroku przedmiotu sprawy jako sprawy o zapłatę kwoty 957.129,22 zł, która była dochodzona przez stronę powodową tytułem kary umownej, argumentacja wniosku nie przekonuje również, że doszło do oczywistego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. naruszenia art. 351 § 1 k.p.c. poprzez wydanie wyroku uzupełniającego rozstrzygającego o drugim ze zgłoszonych przez stronę powodową żądań - żądaniu zapłaty kwoty 937.699,97 zł dochodzonej tytułem zwrotu bezzasadnie pobranej gwarancji bankowej.

Skarżąca nie wykazała również wystąpienia przyczyny z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powiązanej w uzasadnieniu wniosku z art. 655 k.c. Sformułowany przez skarżącą problem, w świetle dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych i oceny prawnej, nie ma bezpośredniego wpływu na rozstrzygnięcie sprawy, zatem nie uzasadnia też przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Ocena, czy powódce, wobec zgłoszenia pozwanej wad dokumentacji, na podstawie art. 655 k.c. przysługiwałoby wynagrodzenie w razie wybudowania obiektu na podstawie przedstawionego jej przez pozwaną projektu i nieuzyskania certyfikatu pasywności, nie jest bowiem równoznaczna z oceną, że oświadczenie pozwanej o odstąpieniu od umowy było nieskuteczne. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwrócono uwagę, że wynikające z faktu zawarcia w trybie zamówień publicznych ograniczenia swobody kontraktujących, zarówno gdy chodzi o określenie przedmiotu umowy, dopuszczalność jego modyfikacji już po zawarciu umowy, ale też określenie wysokości wynagrodzenia i możliwości jego podwyższenia powinny skłonić zamawiającego do szczególnie starannego przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia i pozostałej dokumentacji, na podstawie której przystępujący do przetargu konstruuje ofertę oraz koncepcję wykonania

zaciągniętych zobowiązań. Zaniechanie zaś przez zamawiającego dostarczenia wykonawcy prawidłowej dokumentacji projektowej tudzież dostarczenie dokumentacji dotkniętej taką wadliwością, która nie pozwala na osiągnięcie umówionego celu umowy w ogóle lub w uzgodnionym czasie, stanowi o naruszeniu obowiązków, jakie w ramach umowy o roboty budowlane przyjmuje na siebie inwestor (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2016 r., I CSK 306/15, niepubl.). Ocena, czy wykonawcy, w świetle art. 655 k.c. przysługiwałoby wynagrodzenie w razie wykonania obiektu, który nie uzyskałby przewidzianego w umowie certyfikatu pasywności ze względu na wadliwość dokumentacji i przejście ryzyka nieuzyskania takiego certyfikatu na pozwaną, nie jest zatem równoznaczna ze stwierdzeniem uchylenia umownych obowiązków ciążących na pozwanej. W podstawach skargi kasacyjnej skarżąca nie zawarła zarzutu naruszenia art. 65 k.c. a więc wszelkie ustalenia i oceny dotyczące zawartej przez strony umowy dokonane przez Sąd Apelacyjny nie mogą podlegać kontroli kasacyjnej. Tymczasem u podstaw stanowiska Sądu Apelacyjnego legła ocena, że na pozwanej ciążył umowny obowiązek dostarczenia wykonawcy projektu budowlanego umożliwiającego wykonanie umowy przez wybudowanie budynku o podwyższonych parametrach energetycznych (szczegółowo przytoczonych w ustaleniach faktycznych), wykonawca zaś otrzymał jedynie projekt budowlany, nie zweryfikowany pod kątem pasywności. Ponadto, z wiążących ustaleń faktycznych wynika, że po tym jak pozwana została poinformowana przez stronę powodową o zaprzestaniu robót do czasu weryfikacji pasywności projektu z tego względu, że dalsze prowadzenie prac budowlanych może w przyszłości uniemożliwić uzyskanie certyfikatu pasywności i w piśmie z 7 grudnia 2017 r. żądała kontynuacji prac przez powódkę, powódka w piśmie z 12 grudnia 2017 r. wskazała m.in., że podtrzymywanie przez inwestora żądania kontynuacji prac wymaga udzielenia szczegółowych wskazówek, w jaki sposób prace te należy wykonywać. Na powyższe pismo pozwana w ogóle nie odpowiedziała i nie przedstawiła wytycznych co do kontynuowania robót. W tych okolicznościach sformułowane przez skarżącą wątpliwości nie stanowią przyczyny z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

(K.L.)

[ał]